

4 Homo politicus

4.9 Obchodní a živnostenská komora v Českých Budějovicích

Další institucí, jejímž byl můj pradědeček členem a do určité míry v ní i aktivně působil, byla Obchodní a živnostenská komora v Českých Budějovicích. Šlo o samostatnou organizaci, která sloužila v letech 1850–1948 k podpoře průmyslu a obchodu. Vedla evidenci firem a ochranných známek, podávala informace o poměrech v průmyslu a obchodě centrálním orgánům a působila třeba při jmenování soudců obchodních soudů¹.

Na první pohled by se mohlo zdát, že jeho členství v této instituci souviselo čistě s jeho mlynářskou živností či živností na provozování lomu, a že šlo tedy v zásadě o povinnou formalitu. Je zde však vzpomínka mého dědečka Ladislava, který vzpomínal na to, že jeho otec byl držitelem titulu „komorní rada“, což by mohlo být dalším z dokladů jeho společenského postavení v dobách, kdy působil zároveň v okresní správní komisi či později v okresním výboru. Tomu by odpovídal i dokument nalezený v rodinných análech mého prastrýce Vladimíra Bezděkovského, z něhož vyplývá, že dne 16. října 1934 byl pradědeček jmenován tehdejšími ministrem průmyslu, obchodu a živností Janem Dostálkem za člena Správní komise této komory. Ačkoliv jsem se přitom snažil dopátrat nějakých bližších dokladů ohledně pradědečkova působení v této instituci ve Státním oblastním archivu v Třeboni², úspěšný jsem příliš nebyl. Zdejší soubor dochovaných spisů není zřejmě úplný a o mlynáři Josefu Bezděkovském z Rohozné se z něj nic zásadního nedozvídáme³. V případě jeho zmiňované funkce v obchodní komoře lze tak vyjít pouze z faktu, že zmiňovaný ministr Dostálek byl přední činitel ČSL⁴, a že tedy i tato pradědečkova (patrně v zásadě čestná) funkce patrně souvisela s jeho členstvím u lidovců. Ze zprávy v listu Národního souručenství Jihočeská jednota jen můžeme soudit, že se jednání komory účastnil ještě v červenci 1939, tedy za protektorátu.⁵

¹ Jediným zdrojem informací o dané komoře je publikace MAYSL, Albert: Obchodní a průmyslová komora v Čes. Budějovicích 1850–1905, České Budějovice, 1906. Podobná publikace o OŽK ČB po r. 1905 doposud nevyšla.

² SOA Třeboň, fond Obchodní a živnostenské komory v Českých Budějovicích.

³ Dle e-mailového vyjádření PaedDr. Laděny Plucarové ze SOA v Třeboni nebyl Josef Bezděkovský ve fondu Obchodní živnostenská komora (OŽK) nalezen v žádné z vedoucích či nižších funkcí OŽK, a jeho jméno nefiguruje ani v zápisech schůzí nebo komisí OŽK. Jeho jméno nebylo dokonce nalezeno ani v kartotékách OŽK pro okres Pelhřimov v živnostech „mlynářská“ a „těžba nerostů nebo prodej nerostů“. Se jménem Josef Bezděkovský (mlynář z Rohozné) se lze setkat pouze ve fondu SOA Třeboň v části Krajský soud Tábor, a to jak v rejstříku firemní agendy, tak v rejstříku firem, jednotlivců a veřejných společností za léta 1906–1949, a to vždy s poznámkou, že 2. 3. 1949 byl daný spis postoupen Okr. soudu v Jihlavě.

⁴ Jan Dostálek (28.4 1883–21.3 1955) byl konzervativně orientovaný katolík. Za 1 republiky patřil mezi vedoucí činitele ČSL (dlouholetý člen předsednictva ČSL, od roku 1925 poslanec). Období, kdy od února 1934 do června 1935 v vykonával post ministra průmyslu, obchodu a živností lze považovat za vrchol jeho politické kariéry. Viz. TILSCH, Jan: ČESKÝ POLITIK ING. JAN DOSTÁLEK BIOGRAFIE (rigorózní práce), Praha 2006, str. 81.

⁵ 18. 7. 1939 tento list informuje o tom, že se Josef Bezděkovský účastnil dne 19. 6 živnostenské sekce této komory. Viz článek Živnostníci sněmovali, Jihočeská jednota, 18.7. 1939, č. 31, str. 3.

4.10 Spořitelní a záložní spolek a Lidové nákupní a prodejní družstvo

Když jsme se v kapitole 4.3 zmiňovali o působení Josefa Bezděkovského v Hospodářském sdružení křesťanských zemědělců, uváděli jsme zde, že smyslem tohoto sdružení bylo vyvíjet hospodářskou činnost ve prospěch svých členů. Jednou z takovýchto aktivit mohlo být i vedení a inspirace jeho členů k zakládání místních spořitelních a záložních spolků, případně různých typů lidových družstev.

O založení spořitelního a záložního spolku v Rohozné s určitostí víme, že se k němu v březnu 1911 připojilo 31 obyvatel Rohozné a nejbližšího okolí, a že hned na prvním místě seznamu členů je uváděn právě můj pradědeček. K připojení se k takovému spolku tehdy stačilo složit obnos ve výši 10 Kčs, tedy nikterak velký peníz. Stejně tak víme, že po většinu existence této vesnické kampeličky byl Josef členem jejího představenstva, a to vždy jako náměstek starosty spolku. Konkrétně šlo o období mezi lety 1911–14, 1916–19, 1922–25, 1928–31, 1934–37 a 1940–43⁶.

Lidové představenstvo		
Číslo	Jméno	Adresa
1.	Jan Janoušek	Rohozná 1911-1914
2.	Josef Bezděkovský	" 1911-1914
3.	Michal Hladík	" 1911-1914
4.	Jan Janoušek	" 1911-1914
5.	Jan Janoušek	" 1911-1914
6.	Josef Bezděkovský	" 1911-1914
7.	Michal Hladík	" 1911-1914
8.	Jan Janoušek	" 1911-1914
9.	Josef Bezděkovský	" 1911-1914
10.	Michal Hladík	" 1911-1914

Lidové představenstvo		
Číslo	Jméno	Adresa
1.	Jan Janoušek	Rohozná 1911-1914
2.	Josef Bezděkovský	" 1911-1914
3.	Michal Hladík	" 1911-1914
4.	Jan Janoušek	" 1911-1914
5.	Jan Janoušek	" 1911-1914
6.	Josef Bezděkovský	" 1911-1914
7.	Michal Hladík	" 1911-1914
8.	Jan Janoušek	" 1911-1914
9.	Josef Bezděkovský	" 1911-1914
10.	Michal Hladík	" 1911-1914

Onu spojitost daného spořitelního spolku s Hospodářským sdružením křesťanských zemědělců nám dokládá hlášení starosty Josefa Bezděkovského z 2. června 1919, v němž píše na Okresní politickou správu v Pelhřimově, že příslušná místní odbočka daného sdružení „*jest sloučena ve spolku spořitelním a záložním v Rohozné.*“⁷ Připomeňme jen, co už bylo uvedeno dříve, že nejpozději v roce 1923 daná místní odbočka Sdružení křesťanských zemědělců opět začala fungovat, a to pod vedením nikoho jiného než mého pradědečka.

Pokud jde o lidové družstevnictví v Rohozné, dochoval se nám opis stanov Lidového nákupního a prodejního družstva konzumního v Rohozné, které jsou datovány 20. února 1920, a na nichž je uvedeno mj. i jméno mého pradědečka coby předsedy daného družstva⁸. Díky těmto stanovám víme, že předmětem činnosti družstva bylo zejména zajišťovat „*společný prodej hospodářských plodin a výrobků členů družstva a zřizovati za tímto účelem potřebná skladiště*“ a rovněž zprostředkovávat svým členům „*výkup nebo nájem půdy a hospodářských budov a přijímat půdu do vlastnictví či nájmu za účelem společného hospodaření*“. Stanovy ale mluví též o tom, že družstvo má „*opatřovati členům všechny hospodářské, domácí a veškerý životní potřeby, jakož i všeliké prostředky ke společnému užívání a provozu hospodářskému a živnostenskému*“ a jako předmět činnosti je zmiňováno též přijímání „*úsporných vkladů na knížky nebo na běžný účet*“ a poskytování členům „*úvěr osobní, hypotekární a konvertování*“.

⁶ Viz seznam členů představenstva spolku od roku 1911 do roku 1946. MZA v Brně – SOKa Jihlava, fond Záložna-kampelička Rohozná.

⁷ MZA v Brně – SOKa Pelhřimov, fond OÚ PE, kart. 548.

⁸ MZA v Brně – SOKa Pelhřimov, fond OÚ PE inv. č. 1228, kart. 108 (Rohozná 1903–46).

stávajících dluhů“. V tomto případě družstvo mohlo vykonávat podobnou činnost, jakou vykonával výše zmiňovaný spořitelní a záložní spolek.

O konkrétní činnosti družstva sice mnoho dokladů nemáme, zajímavá je však žádost, kterou družstvo zasílá 20. prosince 1921 na Okresní politickou správu v Pelhřimově, a kterou za něj podepisuje mj. jeho předseda Josef Bezděkovský. Žádost se týká povolení k obchodování s potravinami podle paragrafu 10 vládního nařízení ze dne 3. září 1920, které se vztahuje na obchod s obilím a bramborami. Žádost též zmiňuje Josefa Holuba, pokladníka družstva, jako osobu, kterou představenstvo družstva zplnomocňuje k podpisu příslušných dokumentů souvisejících se získáním daného povolení⁹.

Kvůli tomu, že se nedochovaly žádné jiné dokumenty, týkající se daného družstva, nevíme, jak se tomuto družstvu dařilo, a to zvláště v těžkých časech hospodářské krize, kdy došlo k zavedení obilního monopolu, tzv. regulovaného hospodářství obilného. Zde sehrála opět nešťastnou úlohu již dříve zmiňovaná Československá obilní společnost a vliv agrárníků ní. Těm se podařilo prosadit, že práva k výkupu obilí mají dostat jen ta družstva, která vykupovala ročně nejméně 50 vagonů obilí, na což řada lidových družstev nedokázala kvůli své menší velikosti dosáhnout. Jak tomu bylo v případě onoho rohozenského družstva, nevíme. Faktem však zůstává, že pokud se ho tento problém týkal, mohlo alespoň doufat, i díky pradědečkově známosti s Josefem Novákem, v podporu ze strany lidoveckého Svazu hospodářských družstev v Čechách, v jehož čela stál od roku 1933 právě Novák. Ten také v tomto období zahájil velkou kampaň za zakládání skladištních družstev a za prosazování jejich práv ve výkupu obilí¹⁰.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ TRAPL, Miloš: Družstevnictví Československé strany lidové, in *Osudy zemědělského družstevnictví ve 20. století* (Sborník příspěvků k mezinárodní konferenci 15.–16. května 2002), Uherské Hradiště, 7/200.